

Donna Heijnsdijk
Herstelcoördinator & SRH-Methodiekcoach

Dirk den Hollander
*Hoofopleider SRH / Strengths RINO Groep
Ontwikkelaar SRH methodiek,
Bestuurslid Nei Skoen*

Inleiding

De Beukenhof is een onderdeel van RIBW Fonteynenburg. Het is een woonvoorziening voor mensen met zogenaamde dubbele diagnoses: bewoners kampen naast psychiatrische problemen ook met verslavingen. De Beukenhof gebruikt als basismethodiek het Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen, hierna te noemen SRH (Den Hollander en Wilken, 2015)

De Beukenhof heeft zich ontwikkeld tot een woonvorm waar de toepassing van het SRH zich op een mooie manier heeft ontwikkeld. Zij kan beschouwd worden als een good practice wat betreft de toepassing van het SRH. Dit is zichtbaar op 3 gebieden:

1. De manier waarop het SRH wordt toegepast in de begeleiding
2. De manier waarop het SRH is geïmplementeerd
3. De manier waarop een krachtgerichte cultuur is ontstaan bij zowel medewerkers als cliënten waardoor het kompas voortdurend richting herstel en ontwikkeling staat.

(1) Toepassing SRH

De begeleiders die werkzaam zijn binnen de Beukenhof werken met het SRH. Dit is een rehabilitatiemethodiek die handen en voeten geeft aan herstelgerichte zorg. Het SRH richt zich op het handhaven of vergroten van de kwaliteit van leven en het meedoen aan de samenleving.

Uitgangspunten van het SRH zijn:

Herstelgericht werken

Herstel wordt gezien als een uniek en persoonlijk proces, waarin iemand draad probeert op te pakken en zijn/haar leven opnieuw inhoud en richting probeert te geven.

Herstellen is iets anders dan genezen of rehabiliteren. Het is meer een persoonlijk proces en is gericht op de rol die de mens zelf speelt of weer zou kunnen spelen.

Herstellen is wat mensen zelf doen, rehabilitatie is wat hulpverleners kunnen doen om dat herstelproces te bevorderen: het bieden van herstelondersteunende zorg.

Herstelondersteunende zorg gaat ervan uit dat de begeleiding in dienst staat van het herstelproces van de mens en dat bij ieder mens - niemand uitgezonderd - herstel als uitgangspunt wordt genomen.

Presentiegericht werken

De werkzame relatie tussen mens en hulpverlener staat voorop. De methodiek schrijft de hulpverlener dan ook voor om aansluiting te vinden bij de mens die hij/zij begeleidt. De hulpverlener heeft voortdurend oog voor deze aansluiting en stelt eventueel bij om zo de werkzame relatie optimaal te houden. De basis van de presentiegerichtheid is in elk geval 'er' te zijn voor de ander en nieuwsgierig zijn naar de ander, zonder de ander onder druk te zetten met een eigen agenda.

Het presentiegericht werken vormt de basishouding binnen het SRH.

Krachtgericht werken

Dit houdt in dat begeleiders continue op zoek gaan naar krachten bij de mens én in zijn omgeving. Die krachten worden zorgvuldig in kaart gebracht en worden vervolgens ten volle benut. Krachten kun je vinden, versterken maar ook creëren.

Het SRH kent 5 soorten krachten:

- *gepassioneerde wensen*: waar wil ik in mijn leven echt naartoe. Deze wensen vormen de energiebron voor herstelprocessen: ik wens dus ik ben
- *persoonlijke eigenschappen*: wat kenmerkt mij als persoon. Het gaat hierbij om kernkwaliteiten die als het ware direct zichtbaar zijn en waarmee een persoon beschreven kan worden in zijn kern
- *talenten en vaardigheden*: krachten die ik vanaf mijn geboorte al meegekregen heb (talenten) en in de loop van mijn leven verder ontwikkeld heb (vaardigheden)
- *steun*: persoonlijke steun en materiele steun. Niemand is een eiland, wij allen kunnen ons leven leiden omdat we steun van anderen krijgen. Steun is een belangrijke kracht want het is goed om te beseffen dat het krachtgericht werken verder gaat dan het zoeken naar individuele kenmerken. Dat maakt het krachtgericht werken breder en effectiever. Voor veel mensen zijn ook materiele dingen erg belangrijk: mijn gitaar, mijn cd verzameling, mijn foto's etc.
- *ervaringskennis*: wat heb ik in mijn leven geleerd over mezelf en de wereld. Wat weet ik van mij zelf, wat heb ik geleerd dat bij mij werkt, hoe kunnen anderen mij het beste ondersteunen

Door het versterken van deze krachten kunnen mensen zichzelf weer gaan zien als iemand die ertoe doet. Ook leveren deze krachten de bouwstenen voor herstelgerichte plannen. Dat is meteen een groot verschil met een probleemgerichte aanpak: we bouwen voort op wat er is en wat er mogelijk is. Voor het eerst staan de problemen niet centraal, maar wat er kan. Dit levert veel positieve energie op, bij zowel de begeleider als bij de persoon die begeleid wordt. Door de krachten te vergroten, worden de problemen kleiner en beter hanteerbaar. En daarbij: niet alle problemen hoeven opgelost te worden: bij het krachtgerichte werken kijken we eerst en vooral naar problemen die het herstel in de weg staan.

Binnen De Beukenhof is een eigen werkmodel ontwikkeld (zie Bijlage 1: fasen en bijbehorende doelen). Dit is een fasenmodel gebaseerd op de fasen van herstel en aangevuld met fasen vanuit het SRH. Dit is gedaan vanuit de gedachte dat bij begeleiders de neiging tot overnemen van cliënten steeds op de loer ligt, en dat de manier van werken het logisch moet maken dat de inbreng en regie van de cliënt optimaal is. Door uit te gaan van fasen van herstel verkleinen we de kans op het invoeren en uitgaan van doelen van de hulpverlener.

Het model van de Beukenhof kent de volgende fasen:

Fase 0 Kennismaken en oriënteren

Fase 1 Stabilisatie (overweldigd door de aandoening en klachten)

Fase 2 Heroriëntatie (worstelen met de aandoening en de gevolgen daarvan)

Fase 3 Re-integratie (leven voorbij de aandoening)

Fase 4 Afronden van het begeleidingsproces

Het gaat hier in feite om een combinatie van twee fasemodellen: de fasen van herstel en de fasen van het SRH. Door deze fasen zo te gebruiken wordt de inhoud (herstelgericht werken) verbonden met de methodiek van het SRH. Er zijn doelen en activiteiten gekoppeld aan fasen waardoor het kompas richting ontwikkeling en vooruitgang blijft staan.

Het gebruik van hulpmiddelen

Voor de invulling van fase 0 is een programma opgesteld voor de duur van 2 weken waarbij de bewoners worden betrokken bij groepsactiviteiten, kennis kunnen maken met begeleiders en medebewoners en worden uitgenodigd deel te nemen aan het dagbestedingsproject Het Beukenbos.

Dit biedt de nieuwe bewoner gelegenheid om zich te oriënteren op die zaken waar hij/zij zich vooral mee bezig wil houden in het kader van zijn/haar herstel.

Per fase worden ook hulpmiddelen ingezet. In fase 0 worden SRH hulpmiddelen gebruikt om de cliënt te helpen een richting te vinden waarin hij zich verder kan ontwikkelen en waarbij hij/zij begeleiding wenst. Hiervoor wordt specifiek een onderdeel uit de zogenaamde vijf pijler analyse gebruik. De Vijf Pijlers zijn belangrijke pijlers onder elk herstelproces (Wilken, 2010). Wilken deed promotie onderzoek naar wat cliënten ZELF belangrijk vinden in hun herstelproces. Eén van deze pijlers is: 'kennis en vaardigheden'. Hier is voor gekozen omdat hierin een aantal vaardigheden worden benoemd die concreet beoordeeld kunnen worden nadat iemand 2 weken in fase nul begeleid is. Deze pijler is helder en concreet uitgewerkt en biedt zo een goed houvast bij het vinden van een richting: hoe wil ik me verder ontwikkelen.

Met iedere cliënt wordt een Persoonlijk Profiel uitgewerkt: dit is een inventarisatie van krachten (mogelijkheden en ervaringen). Hierbij hoort een Persoonlijk Plan: dit is een herstelplan dat opgebouwd wordt uit krachten die in het Persoonlijk Profiel opgetekend worden. Er wordt geleerd om deze hulpmiddelen 'procesgericht' te gebruiken, dat wil zeggen: een profiel is nooit af, wel moet er op een gegeven moment een betekenisvol begin gemaakt zijn en moeten de verzamelde krachten uit het profiel vertaald worden naar doelen en een persoonlijk plan.

Daarnaast worden andere hulpmiddelen ingezet zoals de eerder genoemde 'vijf pijler analyse' en 'het relatie communicatie profiel'. Dit laatste hulpmiddel helpt de begeleider om te zoeken naar factoren die het aansluiten bij wat belangrijk is voor de cliënt vergemakkelijken.

Werken met herstelplannen

Op de dag van binnenkomst in de woonvorm volgt een basaal persoonlijk plan waarin de kennismaking opgenomen is evenals het regelwerk wat nodig is (zoals het aanvragen van een uitkering). Vervolgens wordt binnen 6 weken samen met de cliënt een persoonlijk profiel gemaakt. Na 6 weken wordt het definitieve persoonlijk begeleidingsplan geformuleerd. Zo wordt herstelgerichte begeleiding vanaf het begin ingezet. Wanneer dit door omstandigheden niet lukt, worden de hiervoor verantwoordelijk begeleider een toelichting gevraagd en worden er nieuwe afspraken gemaakt om op korte termijn alsnog deze documenten op orde te maken. De begeleiders houden dus de vinger goed aan de pols.

Na 6 weken is er een definitief begeleidingsplan dat samen met de bewoner is opgesteld en waarin is opgenomen hoe de bewoner aan zijn/haar herstel wil werken.

Van overnemen via overdragen naar overgeven

Kern van het werken met het fasenmodel is dat in de loop van de tijd het aandeel van de begeleiders in de regie van het begeleidingsproces afneemt en het aandeel van de cliënt in de regie toeneemt.

Om dit te stimuleren is nog een extra motiverend onderdeel toegevoegd: de koppeling van cliënten uit fase 3 aan cliënten uit fase 1. Voor een cliënt uit fase 1 biedt dit een hoopvol perspectief: wat zij kunnen is ook voor mij bereikbaar.

Voor de cliënten uit fase 3 is het ook een belonende werkwijze omdat zij nu iets voor anderen kunnen doen op basis van de eigen ervaringen. Voor veel mensen geldt: je bent pas iemand als je ook iets voor anderen betekent.

Leefklimaat

De meest duidelijke vorm waarin het werken volgens SRH een gezicht krijgt is samen te vatten in het woordje 'samen'. Dit is een belangrijke kern van het SRH: werken in **partnership**. Niemand wordt uitgesloten, er wordt voor elkaar gezorgd. Het begrip professionele afstand wordt niet meer als uitgangspunt gebruikt.

Evenwaardige samenwerking wordt zichtbaar in een aantal aspecten.

- Zo wordt er door begeleiders samen met cliënten gerapporteerd en overgedragen.
- Cliënten krijgen inspraak bij wie er in "hun huis" komt werken en wonen, doordat zij betrokken worden bij sollicitatie- en intakeprocedures.
- Cliënten maken tezamen hun eigen regels en zijn verantwoordelijk voor het hanteren daarvan door elkaar (eventueel met ondersteuning) op gepaste wijze aan te spreken. Deze huisregels gelden voor bewoners én voor begeleiders.
- Zo is er bijvoorbeeld recentelijk een groepsgesprek geweest over het gebruik van harddrugs. De cliënten bespraken dat ze dat niet wilden tolereren in hun woning en de conclusie is dat ze bij vermoedens van gebruik de begeleiding in zouden lichten. De groepsgesprekken worden veelvuldig ingezet. Incidenten worden met de groep nabesproken om er gezamenlijk lering uit te trekken. En op allerlei manieren worden cliënten gestimuleerd om te leren van elkaars ervaringen, wat in de SRH wordt beschreven als "het in circulatie brengen van herstellervaringen".

Zo is er een veilig klimaat ontstaan waarin alles openlijk besproken kan worden.

(2) Invoering en borging SRH

Binnen Fonteynenburg is er het nodige gedaan om het werken met het SRH goed te ondersteunen. De hiernavolgende werkzame invoerings- en borgingsingrediënten kunnen als succesfactoren gezien worden:

- Het hele team heeft een SRH training gevolgd, zowel een basistraining als een opfrustraining. In team De Beukenhof 'doet en denkt' het gehele team SRH.
- Er zijn voldoende SRH coaches aanwezig om het leerproces blijvend te ondersteunen
- Het SRH is op een goede manier in het ECD (Plancare2) opgenomen, zodat deze alle functies van het SRH goed ondersteunt. In het ECD is ook een 'ladekast' opgenomen met tools vanuit SRH. Het Persoonlijk profiel en Plan zijn als tabel beschikbaar omdat een krachteninventarisatie en een plan in tabelvorm veel overzichtelijker zijn dan een 'platte tekst, waardoor de overzichtelijkheid van deze hulpmiddelen toeneemt.
- Er is een blended learning programma ontwikkeld waardoor begeleiders op meerdere manieren kunnen leren in plaats van alleen via het 'klassieke trainingsmodel'.
- Er is binnen Fonteynenburg sprake van zelfsturende teams; een gevolg hiervan is dat medewerkers doen waar ze goed in zijn en ruimte krijgen voor innovaties.
- Er is een innovatief fasenmodel ontwikkeld (zie hierboven) en dat geeft concrete handvatten aan medewerkers; wanneer doe je wat zodat je het herstelproces van de cliënt optimaal kunt ondersteunen.

- Er zijn SRH portefeuillehouders in de teams; elk team heeft een portefeuillehouder SRH die een monitorende taak heeft ten aanzien van kwaliteit. De Portefeuillehouder SRH is bewaker van de kwaliteit maar ook de aanjager om deze te handhaven/verbeteren.
- SRH leeft binnen Fonteynenburg binnen alle lagen van de organisatie! Management en bestuurder spreken dezelfde taal, werken volgens dezelfde visie. Dit is belangrijk omdat dezelfde principes zo ingezet kunnen worden bij management / organiseren als bij zorg / begeleiding. Er is sprake van parallel processen waarbij diezelfde taal gesproken wordt en dezelfde begrippen gebruikt kunnen worden: zelfsturing, krachten benutten, kansen zien, eigen regie, etc.

Fonteynenburg ondersteunt medewerkers dus op alle fronten en je ziet dat dat werkt. Vooral door de leeromgeving is een gemeenschappelijke taal ontstaan.

Het fasemodel geeft goede aangrijpingspunten voor invoering en borging. Door deze werkwijze komen belangrijke SRH aspecten aan bod en deze zijn tevens vastgelegd in de werkprocessen. Zo blijft het proces ontwikkelingsgericht. Het werken met het SRH is zo geen kwestie van good will van individuele medewerkers meer maar ligt vast in de manier van werken: "dit is wat wij doen".

Wensen van cliënten worden direct geüpload in het begeleidingsplan en daar worden doelen uit gehaald. Hierbij geldt het uitgangspunt dat je lol moet hebben aan het werken met een plan: dit moet geen saaie opsomming van activiteiten zijn maar een fonkelend geheel waar de passie van de cliënt zichtbaar in is. Het plan wordt ook opgesteld in de woorden van de cliënt, daardoor ervaart de cliënt het plan als iets van hemzelf.

Een belangrijk aspect van borging is dat er 1 x per maand een zogenaamde **groepscoaching** plaatsvindt. Dit is een krachtgerichte casusbespreking, ontleend aan het Strengths Model (Rapp & Goscha 2012) met als belangrijkste functie dat de deelnemers de principes van kracht- en presentiegeleerd werken steeds beter onder de knie krijgen. Het is dus aan de ene kant een manier om casussen te bespreken, aan de andere kant is het een leermethode. De groepscoaching heeft een belangrijke bijdrage in het krachtgericht denken; het activeert de betrokken collega's om de SRH-visie om te zetten in een praktische herstelgerichte werkwijze.

(3) Kracht- en herstelgerichte cultuur

Expliciet uitgangspunt bij de begeleiding is: we gaan er volledig van het volgende uit: wat maakt iemand tot een leuk mens. Dat brengen we samen in beeld en dat vormt de basis voor onze begeleiding en de plannen die we maken. Dit is voor cliënten een erg hoopgevende werkwijze. Zo kwam er iemand binnen met de diagnose 'anti sociale persoonlijkheidsstoornis' en daar hebben we ons mooi niet aan gestoord. De man bleek een bijzonder aardige en ook behulpzame man te zijn en de behandelaar van Parnassia constateerde na verloop van tijd dat het nog nooit zo goed met hem gegaan was.

Naast De Beukenhof ligt een gebied van 1 hectare bos. Wij gebruiken dit bos voor herstelgerichte activiteiten. Het werken in de natuur biedt voor veel mensen een heilzame natuurlijke omgeving waarin herstel weer mogelijk wordt. Een van de cliënten maakte zijn droom waar door in het bos een boomhut te bouwen. En, de begeleidingsgesprekken vinden vanaf nu altijd in de boomhut plaats.

De begeleiding bestaat niet alleen uit individuele begeleiding. De onderlinge contacten tussen cliënten worden als waardevol gezien en kunnen een herstelondersteunende functie krijgen. De Beukenhof is een woonvoorziening waarbij het groepsproces een cruciale rol vervult in de begeleiding. Zo delen de cliënten faciliteiten als de keuken, sanitair en woonkamer.

Cliënten nemen deel aan vaste groepsactiviteiten, namelijk de maaltijden, de weekopening en weekafsluiting, gezamenlijke overdrachten, het maandelijks huiskameroverleg en een maandelijks themabijeenkomst over verschillende onderwerpen. Bij de Beukenhof staat medezeggenschap van cliënten hoog in het vaandel. Met verschillende bijeenkomsten worden de cliënten gestimuleerd mee te denken en verantwoordelijkheid te nemen voor "hun eigen huis".

Het groepsproces van De Beukenhof heeft de volgende functies:

- Het onderlinge contact met elkaar biedt steun en houvast.
- Cliënten ontwikkelen sociale vaardigheden.
- Cliënten vervullen onderling een voorbeeldfunctie naar elkaar. Zo helpen cliënten van fase 3 cliënten van fase 2, enzovoorts.

Werken met het netwerk: de Triade

Cliënten van de Beukenhof hebben vaak een beperkt netwerk dat bestaat uit enkele familieleden en de professionele hulpverleners. Het netwerk van cliënten wordt ingezet bij de begeleiding. Daardoor wordt het steunsysteem vergroot. Bovendien hebben ook netwerkleden behoefte aan ondersteuning die op deze wijze geboden kan worden. Per bewoner wordt een inventarisatie gemaakt van het sociale netwerk met behulp van het formulier "Netwerkanalyse" uit de SRH Ladekast. Hierin maakt de bewoner kenbaar welke personen hij graag bij de begeleiding betreft. In de praktijk betekent dit dat deze personen worden uitgenodigd bij terugkerende gesprekken tussen begeleiding en ketenpartners, waarin doelen en een taakverdeling worden besproken. Ook krijgen deze mensen de mogelijkheid bij de locatie mee te eten, en worden zij, indien hiervoor toestemming wordt gegeven door de bewoner, zo nu en dan telefonisch bijgepraat over de successen die de bewoner heeft geboekt. Hiermee wordt het netwerk bewust gemaakt van de positieve ontwikkelingen die de bewoner doormaakt, waardoor zij hier in het verlengde steunend bij kunnen worden.

Invulling van de dag

Bij de Beukenhof heeft iedereen een daginvulling. Dit is bekend bij nieuwe bewoners, want het wordt al bij de intakeprocedure vermeld. Als eerste wordt geïnventariseerd welke wensen de cliënt heeft, waarna samen met de cliënt naar een daginvulling gezocht die bij de cliënt past.

Alle cliënten bij de Beukenhof hebben één of meerdere dagdelen per week een vaste invulling van de dag, afhankelijk van en afgestemd op hun fase van herstel. Alleen in uitzonderlijke situaties (belangrijke afspraken, crisis, opname, vakantie of ziekte) gaat de cliënt in kwestie niet. Het volgen en behouden van een daginvulling staat altijd vermeld in het begeleidingsplan.

De Beukenhof heeft zelf ook een aanbod voor daginvulling, namelijk het "Beukenbos-project". Er worden vier dagen per week werkzaamheden aangeboden in het naastliggende bos. Aan de hand van een puntensysteem ontvangen cliënten een beloning voor hun inzet: zo worden de eerste succeservaringen gecreëerd: er kan weer iets.

Ook sport wordt als een belangrijk aspect van herstelgericht werken gezien. Bij veel mensen is de lichamelijke toestand verwaarloosd als gevolg van de verslaving. Er kan gesport worden bij BasicFit in Voorburg of gebruik gemaakt worden van een gymzaal. Want je hebt meer energie voor andere (herstel) activiteiten wanneer je je fit voelt.

Bij de Beukenhof wordt het activeren van de cliënten gezien als een belangrijke begeleidingstaak.

Het idee hierachter is dat een zinvolle invulling van de dag de kans op terugval vermindert en tegelijkertijd de mogelijkheden tot deelname aan de maatschappij vergroot. Zo gezien is het een belangrijke voorwaarde voor herstel. Het verplichte karakter van deze daginvulling wordt niet gezien als tegenstrijdig aan een herstelondersteunende werkwijze, om de volgende redenen:

- De bewoner heeft vanaf het begin de volledige mogelijkheid om zelf invulling te geven aan hoe hij/zij aan herstel wil werken in relatie tot de invulling van de dag en de onderwerpen die cliënt belangrijk vindt in het kader van zijn herstel. Hetzelfde geldt voor de gezamenlijke inspraak over de huisregels die voor cliënten en begeleiders gelden.
- Daarnaast is het zo dat voor elke burger van ons land geldt dat er regels en verplichtingen zijn, dat hoort bij een democratische samenleving. Het omgaan met verplichtingen maakt deel uit van een proces van maatschappelijk herstel.

De Beukenhof heeft mede hierdoor een concept ontwikkeld dat goed aanslaat bij de doelgroep: mensen met dubbelproblematiek die binnen andere settings heel moeilijk te begeleiden bleken.

Plezierig woon- en werkklimaat

Last but not least: het is heel fijn om bij de Beukenhof te werken, zowel voor cliënten als voor begeleiders. Cliënten en teamleden stralen energie en enthousiasme uit en dat heeft natuurlijk ook weer een versterkend effect op de elkaar. Cliënten stralen daardoor energie en enthousiasme uit: zo ontstaat een zichzelf versterkend proces. Donna Heijnsdijk, individueel begeleider, zegt: "SRH gaat enorm uit van krachten. Als je daarmee werkt en je hebt alle middelen en ruimte om dat te doen, dan ga je echt anders denken. Dan ga je ook bij je collega's krachten zien en benutten. Net als elders hebben wij het druk, maar we grijpen graag de kans om dingen zelf te regelen. We merken dat het sneller gaat dan het probleemgerichte werken en dat we heel goed weten wat we willen en kunnen."

Begeleider Alexandra Helleman: "Ik heb financiën in mijn portefeuille en heb nu veel meer zicht op wat er inkomt en uitgaat. Dat deel ik ook met de cliënten en zo kijken we op de locatie waar mogelijkheden liggen. Ook dat gaat nu anders: we doen veel meer samen met cliënten. Het is veel opener dan de eerdere manier van werken waarbij de begeleider alleen alles regelde."

Resultaten

Beukenhof biedt herstelondersteunende zorg aan mensen met dubbelproblematiek: psychiatrische problemen en forensische titels, gecombineerd met verslaving. Het begeleiden van deze doelgroep is moeilijk omdat deze problemen (psychiatrie en verslaving) elkaar versterken en omdat bij verslaving de terugval en recidive moeilijk te voorkomen is. De Beukenhof is erin geslaagd een woongemeenschap te creëren waarin mensen met dubbelproblematiek gedijen. Dit komt omdat aan de ene kant het vizier consequent op herstel gericht is terwijl aan de andere kant beheersbaarheid van verslaving en uitvoering van het toezicht worden gerealiseerd in nauwe samenwerking met behandelaren en/of reclasseringsbeambten. Een voorwaarde hierbij is dat er een duidelijke rolverdeling bestaat tussen deze partijen, waardoor begeleiders van de Beukenhof in staat worden gesteld naast de bewoner te blijven staan, als maatje, om zo samen de contacten met andere betrokkenen aan te kunnen gaan.

Er is een fasemodel ontwikkeld dat cliënten helpt om vanuit een afhankelijkheid van de begeleiding een toenemende mate van zelfredzaamheid te ontwikkelen. Doordat dit in nauwe samenwerking met het netwerk plaats vindt ontstaat er een sterker steunsysteem voor de periode na de Beukenhof.

Wij zien de zelfredzaamheid van onze cliënten ook groeien. Dat blijkt uit de uitkomsten van de vijf-pijler-analyse die ieder half jaar opnieuw wordt ingevuld. Hierin blijken de vaardigheden van bewoners toe te nemen, waardoor zij groeien naar hogere fases. Van de veertien bewoners zijn er dertien het afgelopen jaar naar een hogere fase doorgegroeid. Bovendien zijn er vier bewoners doorgestroomd naar een zelfstandige woning.

Ook blijken de cliënten van de Beukenhof erg tevreden met de herstelondersteuning die zij ontvangen. Dat blijkt onder andere uit de uitkomsten van het Vitamine-profiel uit de SRH-ladekast. Deze is bij de Beukenhof als uitgangspunt genomen om de cliënt tevredenheid te meten.

Kern van deze werkwijze is evenwaardigheid tussen cliënten en hulpverleners. Het rapporteren en overdragen met cliënten samen is hier een duidelijk voorbeeld van. Dagelijks is er de gelegenheid om knelpunten met de begeleiding te bespreken tijdens deze overdrachtmomenten. Hierbij speelt de begeleiding in op de wensen van cliënten en worden onderlinge spanningen omgebogen naar het belang van prettig samenleven. Er wordt uitsluitend bij excessen (zoals agressie en geweld) gebruik gemaakt van sancties. Uit de praktijk blijkt echter dat dit zelden nodig is. Er zijn twee uitzettingen geweest van cliënten die buiten de deuren van de Beukenhof toch opnieuw in aanraking zijn gekomen met harddrugs en recidive. Deze bewoners hadden beiden een forensische maatregel. In beide gevallen heeft de reclasseringsbeambte de zorg bij de Beukenhof beëindigd, omdat terugplaatsing in de Penitentiare Inrichting noodzakelijk werd geacht. Verder worden problemen opgelost door de dialoog aan te gaan en een bewoner aan te spreken op de gezonde kant en de daarbij horende verantwoordelijkheid. Bewoners voelen zich hierdoor gehoord en serieus genomen, waardoor agressie zelden voorkomt. Maar het zit ook in de kleine dingen: zodra er een nieuwe bewoner bij de Beukenhof komt wonen, ontvangt die een welkomstpakketje met wat leuke en lekkere producten. Deze menselijke wijze van iemand welkom heten wordt ontzettend gewaardeerd.

Verwachte ontwikkelingen

In de toekomst zal de begeleiding van de Beukenhof zich verder toespitsen op het vergroten van de (mede)zeggenschap voor haar bewoners. De locatie zal zich volledig gaan toespitsen op het begeleiden van forensische cliënten. Medewerkers zullen blijven zoeken naar methoden om deze doelgroep vanuit de SRH-visie te blijven begeleiden. Het fasemodel geldt daarbij als een praktisch houvast, die zijn waarde in de praktijk bewezen heeft.

Literatuur / Bronnen

- Hollander, D. den en Wilken, J.P. (2015). Zo worden cliënten burgers. Praktijkboek Systematisch Rehabilitatiegericht Handelen. Amsterdam: SWP.
- Rapp, Ch. en Goscha, R. (2012) The Strengths Model; a recovery oriented approach to mental health services. Third Edition. New York: Oxford University Press.
- Wilken, J.P. (2010). Recovering Care. A contribution to a theory and practise of good care. Amsterdam: SWP.

Bijlage 1: 5 fasen en bijbehorende doelen

Fase	Naam	Doelen
0	De kennismakingsfase	<ul style="list-style-type: none"> • De cliënt laten kennismaken met de begeleiding en medecliënten van de Beukenhof. • Begeleidingsvoorkeuren in kaart brengen. • Vaardigheden toetsen aan de hand van het onderdeel: "Kennis en vaardigheden" (punt 3 van de 5-pijler-analyse) waarna de fase wordt bepaald. • Participatie: De cliënt betrekken bij dagelijkse structuur en kennis laten maken met het puntensysteem/bosproject.
1	De stabilisatiefase	<ul style="list-style-type: none"> • Controle van symptomen en vermindering van het lijden. • Handelingen overnemen om aan basale behoeften tegemoet te komen. • "Voor doen" en "samen doen" om vaardigheden te vergroten. • Participatie: Op zoek naar krachten en een aanbod creëren in bezigheden die aansluit op het niveau van de cliënt.
2	De heroriëntatiefase	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoeken wat het betekent om ziek te zijn en/of beperkingen te hebben. • Verwerking van ervaringen; zoeken naar identiteit en betekenisgeving. • "Samen doen" en "zelf laten doen" om vaardigheden te vergroten (toename zelfstandigheid). • Participatie: Actieve deelname aan dagbesteding met begeleiding op nabije afstand.
3	De re-integratiefase	<ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke 're-integratie': in je kracht komen; kunnen omgaan met de kwetsbaarheid. • Maatschappelijke re-integratie: aangaan of herstellen van betekenisvolle activiteiten, relaties en rollen. • Zelfstandigheid uitbreiden en eigen initiatief tonen, toename van verantwoordelijkheid voor eigen handelen. • Participatie: Actieve deelname aan dagbesteding met toegenomen eigen verantwoordelijkheden.
4	De afrondingsfase	<ul style="list-style-type: none"> • Doorstroming naar zelfstandige woonruimte. • Zelfstandigheid vasthouden en eigen initiatief tonen. • Participatie: cliënt kan doorstromen naar vrijwilligerswerk of regulier werk en kan de verantwoordelijkheden die daarbij komen aan.

Hierna wordt er per fase een toelichting gegeven op hoe het begeleidingstraject van de cliënt wordt vormgegeven.

Bijlage 2: **Nadere omschrijving 'Groepsactiviteiten'**

De Beukenhof is een locatie waar het groepsproces als een cruciaal onderdeel van de begeleiding wordt beschouwd. Hier volgt een overzicht van welke groepsactiviteiten er worden aangeboden.

Weekopening en weekafsluiting

Iedere maandag- en vrijdagochtend vindt er van 9.30 tot 10.00 in de gezamenlijke woonkamer een overleg plaats om de week te openen of af te sluiten. Dit moment heeft als doel een gezellige samenkomst te realiseren met dienstdoende begeleiders en aanwezige cliënten. Er is aandacht voor hoe de week eruit komt te zien/heeft gezien en hoe het met iedereen gaat.

Gezamenlijke overdrachten

De wisseling van de diensten van begeleiding (8.00 en 13.30) gaat gepaard met een overdracht. Deze vindt plaats in de gezamenlijke woonkamer. Tijdens de overdracht worden alle geagendeerde punten besproken. Alle cliënten en de planning voor de dag worden openlijk doorgenomen, ook als de cliënt die het betreft er niet bij is. De cliënten worden uitgenodigd bij de overdrachten en kunnen zelf beslissen of ze aan willen schuiven. Zij krijgen inspraak en kunnen aanvullingen en mededelingen doen, maar dit hoeft niet. Het streven is om niet óver de cliënten te praten, maar mét hen.

Maaltijden

Iedere dag hebben twee cliënten de verantwoordelijkheid over het koken en corvee. De cliënten doen (eventueel met begeleiding) boodschappen en voeren hun kook- en corveetaken uit. De maaltijden zijn gezamenlijk met de hele groep.

Huiskameroverleg

Eens in de maand vindt er een huiskameroverleg (HKO) plaats op de woonvorm. Dit is altijd de eerste maandag van de maand om 19.00. Het HKO biedt ruimte aan de cliënten om met elkaar in gesprek te gaan over hoe het gaat in de woning. Ook kunnen er vanuit de cliënten punten worden aangedragen die de volgende dag in de teamvergadering van de begeleiding worden meegenomen. Het huiskameroverleg wordt voorgezeten door een begeleider en er worden notulen van gemaakt die dezelfde week aan de cliënten worden uitgereikt.

Themabijeenkomsten

Eens in de maand organiseert de individueel begeleider een themabijeenkomst voor de cliënten. Hierbij wordt vooraf geïnventariseerd waar behoefte aan is. Thema's kunnen zijn: middelengebruik, seksualiteit, elkaar op constructieve wijze aanspreken, etc.

Participatie - Bosproject

In en om het huis krijgen cliënten de gelegenheid om werkzaamheden te verrichten. Cliënten die geen dagbesteding buitenshuis volgen, worden

Auteurs hebben hulptabellen beschikbaar gesteld:

- Sociaal Netwerk Analyse
- Vitamineprofiel voor een herstelbevordende omgeving

Te omvangrijk om hier te publiceren, maar wel te downloaden van onze site.

URL: www.venvn-spv.nl/pix/sp120-hulptabellen.pdf